

Riječ glavne urednice

U Osijeku su od 11. do 13. studenoga 2010. godine u organizaciji Filozofskoga fakulteta u Osijeku i Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje održani 3. hrvatski sintaktički dani kojih je tema bila *Sintaksa glagola*. Ovaj broj časopisa *Suvremena lingvistika* tematski je posvećen tomu skupu i obuhvaća devet radova koji su doradene inačice održanih izlaganja. U okviru skupa već se tradicionalno dodjeljuje nagrada Adolfo Veber Tkalčević koja je ove godine pripala profesoru Ivi Pranjkoviću. Obrazloženje o dodjeli nagrade napisao je profesor Mirko Peti te ga također objavljujemo u ovome broju.

Objavljeni radovi s različitih teorijskih i metodoloških stajališta pristupaju sintaksi glagola, što daje posebnu vrijednost ovomu tematskom broju. Tako su zastupljeni i najsuvremeniji funkcionalistički pristupi opisu glagola, kao i generativistički. Iako su u fokusu proučavanja radova glagoli suvremenoga hrvatskoga jezika, postoje i radovi koji glagolski sustav proučavaju na temelju korpusa hrvatskoga crkvenoslavenskoga ili hrvatskoga srednjovjekovnoga jezika XIV. do XVI. stoljeća. U jednom se radu uspoređuje modalna skupina hrvatskih glagola s njemačkima, a jedan se rad bavi glagolima bosanskoga jezika.

Posebna je vrijednost ovoga broja što odražava suvremenost teorijskih i metodoloških pristupa hrvatskomu glagolskom sustavu te pokazuje u kojoj mjeri takvi pristupi na originalan i inovativan način rasvjetljavaju neka još neriješena pitanja o ustroju glagola u hrvatskome jeziku te njihovu odnosu prema drugim jezicima. Slijedi kratak opis svakoga rada.

Rad Branimira Belaja i Gorana Tanackovića Faletara pod naslovom *Cognitive foundations of emotion verbs complementation in Croatian* za predmet svoga istraživanja ima analizu dopuna glagola kojima se u hrvatskome jeziku izražavaju emocije. Ovaj rad pokušava u jasnu i nedvosmislenu vezu dovesti visokohematične koncepte utemeljene na dinamici prostornih odnosa koji sjeđinjuju različita specifična značenja pojedinih padeža s padežnim kodiranjem komplementa glagola za izražavanje emocija. Time se ističe semantička motiviranost padežnoga kodiranja glagolskih komplemenata.

Rad Vladimira Karabalića *Sintaksa glagola nepotpunog značenja u hrvatskom i njemačkom jeziku na primjeru modalnih glagola* poredbeno analizira modalne glagole kao jedne podgrupe glagola nepotpunoga značenja u hrvatskom i njemačkom jeziku. S pomoću teorije valentnosti autor raspravlja o statusu glagola *željeti* i *htjeti* koji se po nekim obilježjima razlikuju od ostalih modalnih glagola, konstrukciji da + prezent i infinitivnoj dopuni kao njezinoj alternativni u hrvatskome jeziku.

Rad Milana Mihaljevića pod naslovom *Dopune percepcijskih glagola u hrvatskome crkvenoslavenskome jeziku* opisuje vrste i strukture dopuna koje se pojavljuju uz percepcijske glagole u hrvatskome crkvenoslavenskom jeziku. Posebna pozornost u radu posvećena je (su)rečeničnim dopunama kao primjerice

različitim vrstama finitnih (CP) dopuna, sekundarnim predikacijama različite unutarnje strukture, infinitivnim dopunama te njihovu unutarnjem ustroju i kategorijalnoj pripadnosti.

U radu *O glagolima koji vežu obvezatne adverbijalne dopune u bosanskojezičnom jeziku* Ismail Palić bavi se temom koja je u bosnistici slabo istražena, a odnosi se na tvrdnju da adverbijalne dopune nisu samo fakultativne, već mogu biti i obvezatne, što se često smatra kontradiktornim kada se govori o adverbijalima. Stoga autor utvrđuje glagole i glagolske konstrukcije koje u bosanskojezičnom jeziku vežu obvezatne adverbijalne dopune te definira njihova najčešća semantička obilježja, a to su mjesto i način.

Mateusz-Milan Stanojević u članku *Modeling epistemic distance: the Croatian l-participle* definira lingvističke kriterije prema kojima je, za razliku od hrvatskih gramatika, moguće ujednačeno opisati sve uporabe glagolskoga pridjeva radnog u svim konstrukcijama. Stoga autor tvrdi da glagolski pridjev radni izriče epistemičku udaljenost na dva načina: promjenom uobičajenoga gledišta u retrospektivno gledište i opisom svojstva prvog sudionika u lancu događaja čime se iskazuje nestalnost navedenoga svojstva.

Lidija Šaravanja u radu *Argumentna struktura psiholoških glagola u hrvatskom jeziku* proučava ponašanje psiholoških predikata u hrvatskojezičnom jeziku uzimajući kao temeljno polazište postavke generativne gramatike. Rad je usmjeren prema opisu sintaktičkih, morfosintaktičkih i semantičkih osobina proučavanih predikata, što autorici omogućuje utvrđivanje kriterija za kategorizaciju glagolskih argumenata.

Rad Kristine Štrkalj Despot pod naslovom *Prezent u hrvatskom srednjovjekovnom pjesništvu* na temelju korpusa pjesama, plačeva i prikazanja nastalih od sredine XIV. do prve polovine XVI. stoljeća utvrđuje prezentske paradigme na temelju potvrđenih prezentskih oblika s pomoću suvremenih teorijskih postavki i odgovarajuće metodologije. Autorica analizira uporabe prezentskih oblika te ih uspoređuje s uporabama u hrvatskojezičnom standardnom jeziku.

Irena Zovko Dinković na primjeru hrvatskoga jezika u članku *Egzistencijalni glagoli u hrvatskojezičnom jeziku* preispituje postojeće tvrdnje o egzistencijalnosti i najčešćim egzistencijalnim glagolima *imati* i *biti* te niječnome *nemati*. Poblize se analizira značenje koje rečenice s navedenim glagolima zadobivaju s obzirom na različito padežno kodiranje njihovih argumenata, ograničenja u redu riječi s obzirom na obavijesnu strukturu rečenice te ponašanje egzistencijalnih glagola u niječnim rečenicama.

Orsolya Žagar Szentesi u članku *Funkcionalne varijante konstrukcije dati (se) + infinitiv u hrvatskom jeziku - u okviru gramatikalizacije* analizira uporabe složenoga glagolskog izraza *dati (se) + infinitiv* u hrvatskojezičnom jeziku koje se mogu ostvariti u nekoliko dobro razlučivih funkcionalnih i značenjskih krugova u domenama kao što su izražavanje opće mogućnosti, raznih vidova dopuštanja, volje/spremnosti (na određena djelovanja) subjekta rečenice te djelovanja subjekta preko posrednog vršitelja radnje. Razvoj spomenutih međuovisnih funkcionalnih kategorija može se zorno opisati u okviru procesa gramatikalizacije koji se provodi u samom glagolu *dati*.

Glavna urednica